Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

34 300 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2016

Nr. 74

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juli 2016

Deze brief is een reactie op het verzoek van het lid Voordewind tijdens de Regeling van Werkzaamheden van 2 juni 2016 (Handelingen II 2015/16, nr. 91, item 9) om een reactie van het kabinet op de door de Duitse Bondsdag aangenomen motie met als titel «Erinnerung und Gedenken an den Völkermord an den Armeniern und anderen christlichen Minderheiten in den Jahren 1915 und 1916».

Ik teken aan dat het kabinet enige terughoudendheid past bij het beschouwen van een motie van een parlement van een ander land.

Op initiatief van coalitiefracties CDU/CSU en SPD en van oppositiefractie Die Grünen, werd de motie met één onthouding en één stem tegen aangenomen. De motie omschrijft het lot van de Armeniërs als een voorbeeld van de geschiedenis van massavernietigingen, etnische zuiveringen, verdrijvingen en zelfs volkerenmoorden waardoor de 20e eeuw op een verschrikkelijke manier getekend is. Daarbij verwijst de motie naar de uniciteit van de Holocaust, waarvoor Duitsland de schuld en verantwoordelijkheid draagt. Ook betreurt de motie de rol van het Duitse Rijk tijdens de verschrikkelijke gebeurtenissen in 1915 en 1916 zelf: het heeft toen, als bondgenoot van het Ottomaanse Rijk, niet geprobeerd de georganiseerde verdrijving en vernietiging van Armeniërs te voorkomen, ondanks de eenduidige informatie die erover beschikbaar was, ook van de kant van Duitse diplomaten en missionarissen. De motie stelt dat het Duitse Rijk medeschuldig is aan de gebeurtenissen.

De motie roept de Duitse regering er onder meer toe op om Turkije aan te sporen de toenmalige gebeurtenissen te verwerken om op die manier de noodzakelijke basis te leggen voor verzoening met het Armeense volk. De motie roept de regering er ook toe op om te werken aan verzoening tussen Turkije en Armenië.

kst-34300-V-74
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

Wat de positie van de Duitse regering betreft, verwijs ik u allereerst naar mijn brief hierover van 24 april 2015 (Kamerstuk 34 000 V, nr. 68). Het standpunt van de Duitse regering was, zoals Minister Steinmeier toen zei, dat de moeilijke omgang met het pijnlijke verleden altijd aan het doel verbonden moest zijn om in het heden te proberen te komen tot verzoening. Het kwam volgens hem aan op een oprechte en serieuze dialoog tussen Turken en Armeniërs over wat toen gebeurd is, wat dat voor het heden betekent, en hoe de herinnering aan het verschrikkelijke verleden kan leiden tot een betere verhouding in de toekomst tussen deze buren.

Bondskanselier Merkel en Minister van Buitenlandse Zaken Steinmeier waren niet aanwezig bij de stemming in de Bondsdag. Een regeringswoordvoerder heeft over de motie gezegd dat het hier een soeverein besluit betreft van een zelfstandig constitutioneel orgaan. Het standpunt van de Duitse regering blijft daarmee onveranderd en komt overeen met dat van het Nederlandse kabinet, waarbij de nadruk ligt op de noodzakelijke acceptatie en verwerking van het verleden door beide landen.

Het standpunt van het kabinet is u bekend: het is duidelijk dat de gebeurtenissen in 1915 en 1916, waarbij waarschijnlijk meer dan één miljoen Armeniërs zijn omgekomen, vreselijk waren en groot leed hebben veroorzaakt. Er past dan ook groot medeleven met de nabestaanden. Zoals aan uw Kamer bericht is de vaststelling of hier in juridische zin sprake is geweest van genocide, niet aan het kabinet.

In lijn met de moties Rouvoet en Voordewind van uw Kamer dringt het kabinet er bij voorkomende gelegenheden bij de Turkse autoriteiten op aan met de Armeense regering te streven naar verzoening en de gebeurtenissen van 1915 bespreekbaar te maken. Zelf heb ik dit bijvoorbeeld nog gedaan in mijn gesprekken met mijn Turkse collega Çavuşoğlu en marge van de NAVO Ministeriële op 19 mei in Brussel, en laatstelijk op 30 juni en marge van de Intergouvernementele Conferentie tussen de EU en Turkije, eveneens in Brussel.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders